

PATVIRTINTA
Direktorius 2017-09-15
įsakymu Nr. V-369
2020-04-23 įsakymu
Nr. V-178 (redakcija)

ŠVENČIONIŲ R. PABRADĖS „ŽEIMENOS“ GIMNAZIJOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS TVARKOS APRAŠAS

ISKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos Pabradės „Žeimenos“ gimnazijoje tvarkos aprašas (toliau - Aprašas) parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“. Aprašas nustato patyčių ir smurto stebėsenos, prevencijos ir intervencijos priemonių vykdymą individualiu, klasės ir gimnazijos lygmeniu.

1. Aprašo paskirtis – kurti saugią, mokinio asmenybės augimui, brandai ir ugdymuisi palankią aplinką gimnazijoje, kurioje mokiniai jaučiasi gerbiami, priimti, saugūs, jų nuomonė ir siūlymai yra išklaunami ir vertinami.

2. Aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą individualiu, klasės, mokyklos, šeimos lygmeniu gimnazijoje.

3. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

3.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

3.2. kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ar patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

3.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ar patyčias amžiaus ir pareigų bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančiųjų smurtą ar patyčias amžiaus ir pareigų.

4. Apraše vartojamos sąvokos:

4.1. Smurtas – veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, materialinę ar neturtinę žalą. Išskiriamos tokios smurto formos:

4.2. patyčios – psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės kitam asmeniui daromi tyčiniai pasikartojantys veiksmai, kuriais siekiama pažeminti jo reputaciją ar orumą, jį įžeisti, įskaudinti ar kitaip sukelti jam psichologinę ar fizinę žalą;

4.2.1. patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos);

4.2.2. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

4.2.3. fizinės patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

4.2.4. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

4.2.5. patyčios kibernetinėje erdvėje – patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijoms ir (ar) informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui;

4.3. smurtą ir patyčias patiriantis vaikas – mokinys, iš kurio yra tyčiojama ir/ar smurtaujama;

4.4. besityčiojantysis/skriaudėjas – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

4.5. smurtą ir patyčias patiriantis suaugęs – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai);

4.6. smurto ir patyčių stebėtojas – vaikas, matantis ar žinantis apie smurtą ir/ar patyčias;

4.7. smurto ir patyčių prevencija – tai priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius. Tai nuolatinis, cikliškas procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų smurto ir patyčių identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą;

4.8. smurto ir patyčių intervencija – tai mokyklos vadovo, pavaduotojų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų mokyklos darbuotojų koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visumą;

4.9. smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną – smurto ir/ar patyčių situacijos gimnazijoje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

5. Vaiko nepriežiūra – vaiko atstovo pagal įstatymą ir (ar) už vaiko priežiūrą atsakingo asmens nuolatinis nepakankamas pagrindinių vaiko fizinių ir dvasinių poreikių tenkinimas ar netenkinimas, keliantis grėsmę vaiko fizinei, protinei, emocinei ir socialinei sveikatai ir raidai.

6. Patyčių dėžutė – elektroninė platforma, skirta mokiniams, jų tėvams ir mokytojams anonimiškai pranešti apie patyčias mokykloje. Platformą sudaro mobilioji programėlė, elektroninė svetainė ir administravimo sistema mokyklai.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

7. Gimnazijoje susitarta dėl elgesio taisyklių, kuriomis privalu vadovautis kiekvienam gimnazijos bendruomenės nariui. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos direktorius, Vaiko gerovės komisijos nariai, klasės vadovai, o ją vykdo visi gimnazijos bendruomenės nariai.

8. Gimnazijos direktorius yra atsakingas už Gimnazijos tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio gimnazijos patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą mokyklos bendruomenei ir vykdymą.

9. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja gimnazijos direktoriaus pavaduotojas ugdymui, psichologas ir socialinis pedagogas, kurie kasmet:

- 9.1. inicijuoja anoniminę vaikų apklausą ir apibendrina jos rezultatus;
 - 9.2. atlieka gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias analizę (ne rečiau kaip kartą per pusmetį);
 - 9.3. remdamiesi apklausos ir pranešimų apie smurtą ir patyčias analizės duomenimis, rengia smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;
 - 9.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;
 - 9.5. teikia siūlymus gimnazijos direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo gimnazijoje, gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto ir patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;
 - 9.6. atlieka kitus gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkoje numatytus veiksmus.
10. Klasės vadovai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą ir patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu bei patyčiomis.

III SKYRIUS

PATYČIŲ IR SMURTO INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

11. Visais įtariamų ir realių smurto ir patyčių atvejais kiekvienas gimnazijos bendruomenės narys reaguoja:
- 11.1. nedelsdamas nutraukia bet kokius įtarimą keliančius veiksmus;
 - 11.2. primena vaikui, kuris tyčiojasi, gimnazijos patyčių netoleravimo politiką, nuostatas ir elgesio taisykles;
 - 11.3. esant pagalbos mokinio sveikatai ir gyvybei reikalingumui, nedelsdamas praneša gimnazijos administracijai, kuri, esant poreikiui, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus, globėjus, rūpintojus ar gimnazijos darbuotojus) ar institucijas (pvz., greitoji pagalba, policija);
 - 11.4. informuoja klasės vadovą ir direktoriaus pavaduotojus ugdymui apie įtariamą ar įvykusį smurtą ar patyčias (pradedamas pildyti įvykio fiksavimo lapas (1 priedas) ir perduodamas klasės vadovui). Tais atvejais, kai klasės vadovo nėra gimnazijoje, kreipiasi į socialinį pedagogą arba psichologą.
12. Kiekvieno gimnazijos bendruomenės nario veiksmai įtarus ir/ar pastebėjus elektronines patyčias ar gavus apie jas pranešimą:
- 12.1. išsaugo vykstančių elektroninių patyčių įrodymus, perduoda juos atsakingam už smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymą, įrodymų kaupimą ir saugojimą asmeniui ir nedelsdamas imasi visų reikiamų priemonių elektroninėms patyčioms sustabdyti;
 - 12.2. surenka informaciją apie besityčiojančių tapatybę, dalyvių skaičių ir kitus galimai svarbius faktus;
 - 12.3. informuoja klasės vadovą apie elektronines patyčias ir pateikia įrodymus (išsaugotą informaciją) ir užpildytą įvykio fiksavimo lapą (1 priedas);

12.4. klasės vadovas, sužinojęs apie smurtą arba patyčias, privalo nedelsdamas imtis priemonių, numatytų šiame tvarkos apraše.

III. SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJA MOKANTIS NUOTOLINIU BŪDU

13. Gimnazijos vadovas paskiria atsakingą informacinių technologijų specialistą, kuris konsultuoja mokytojus, padeda jiems vykdant nuotolinį mokymą, konsultuoja iškilus techniniams nesklandumams, jei reikia pamoko, kaip mokytojui atjungti nuo prieigos netinkamai besielgiantį mokinį.

14. Mokytojas, pastebėjęs patyčias, iš karto reaguoja – žodžiu (raštu) įspėdamas ar/ir atjungdamas nuo prieigos netinkamai besielgiantį mokinį.

15. Apie galimai įvykusį smurtą šeimoje, dirbant nuotoliniu būdu, bet kuris gimnazijos bendruomenės narys privalo informuoti gimnazijos vadovą, kuris kreipiasi į gimnazijos Vaiko gerovės komisiją ir kitas institucijas (pvz., Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba, policija).

16. Apie įvykusias arba įtariamias patyčias mokiniai, tėvai ir mokytojai gali pranešti pasinaudodami „Patyčių dėžute“, naudodamiesi mobiliąja programėle arba apsilankę el. svetainėje <https://zeimena.pabrade.lm.lt/>. Pildant pranešimą apie patyčias reikia nurodyti žmogaus, kuris patyrė patyčias, bei besityčiojančio žmogaus duomenis, galimus patyčių stebėtojus, įvykio datą, vietą ir laiką. Prie pranešimo taip pat galima pridėti elektroninių patyčių ekrano nuotrauką (angl. screenshot).

17. Gimnazijos direktoriaus įsakymu paskirti administratoriai kiekvieną dieną tikrina „Patyčių dėžutę“ ir vadovaudamiesi šiuo Aprašu reaguoja į kiekvieną patyčių atvejį.

18. Klasės vadovas gavęs informaciją apie įtariamą ar įvykusį smurto ar patyčių atvejį imasi šių veiksmų:

18.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai smurto, ar patyčių atvejis;

18.2. organizuoja individualius pokalbius su smurto ar patyčių dalyviais, tą pačią dieną informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus) dalyvauti pokalbiuose;

18.3. informuoja gimnazijos psichologą apie situaciją ne vėliau kaip kitą dieną;

18.4. jei smurtiniame ar patyčių įvykyje buvo daugiau dalyvių, stebėtojų, klasės vadovas kreipiasi į psichologą ar socialinį pedagogą dėl pagalbos suteikimo;

18.5. vykdo tolesnę smurto ir patyčių stebėseną ir intervenciją;

18.6. jei klasės vadovas išbandė visas priemones, o smurto ir patyčių situacija per mėnesį nepasikeitė, jis kreipiasi pagalbos į gimnazijos Vaiko gerovės komisiją.

19. Gimnazijos psichologas suteikia galimybę patyčias patyrusiam ir mokiniui, kuris tyčiojasi, gauti individualias konsultacijas ne vėliau kaip per penkias darbo dienas.

20. Gimnazijos Vaiko gerovės komisija renka klasių vadovų pateiktą informaciją ir įvertinusi ją:

20.1. sudaro metų veiklos planą, kuriame numato prevencines bei intervencines veiklas, skirtas smurto ir patyčių rizikai mažinti bei situacijoms spręsti;

20.2. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja smurto ir patyčių situaciją gimnazijoje;

20.3. gavusi klasės vadovo pranešimą apie sudėtingą patyčių atvejį, numato veiksmų planą, supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

20.4. informuoja gimnazijos vadovą apie esamą situaciją.

21. Mokiniai pasityčiojus iš gimnazijos bendruomenės nario asmuo, pastebėjęs ir/ar įtaręs arba pats patyręs patyčias, turėtų:

21.1. įvardinti besityčiojančiam mokiniui, kad tai yra patyčios, kad toks elgesys yra netinkamas ir nebus toleruojamas;

21.2. surinkti ir išsaugoti įrodymus/faktus apie patyčių situaciją;

21.3. informuoti gimnazijos socialinį pedagogą ar psichologą apie situaciją, užpildyti įvykio fiksavimo lapą (1 priedas) ir kartu su kitais įrodymais juos perduoti klasės vadovui;

21.4. apie situaciją informuoti gimnazijos vadovą;

21.5. gimnazijos socialinis pedagogas ar psichologas organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, tą pačią dieną informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus) dalyvauti pokalbiuose, kuriuose dalyvauja ir gimnazijos vadovas.

22. Gimnazijos bendruomenės nariui pasityčiojus iš mokinio asmuo, pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias, turėtų informuoti gimnazijos vadovą, kuris imasi toliau numatytų veiksmų:

22.1. organizuoja pokalbį ir aiškinasi situaciją su netinkamai pasielgusiu gimnazijos bendruomenės nariu gimnazijos etikos komisijoje;

22.2. praneša apie patyčių atvejį klasės vadovui, kuris toliau aiškinasi situaciją klasėje, organizuoja individualius pokalbius su patyčias patyrusiu mokiniu, tą pačią dieną informuoja mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus), gimnazijos psichologą, kuris praneša apie galimybę ne vėliau kaip per penkias darbo dienas gauti individualias psichologines konsultacijas patyčias patyrusiam mokiniui.

23. Gimnazijos vadovas, sužinojęs apie gimnazijos bendruomenės nario patiriamas patyčias arba gimnazijos bendruomenės nario tyčiojimąsi, privalo nedelsdamas imtis priemonių, numatytų šiame Tvarkos apraše.

24. Skriaudėjas ar smurtą patyręs mokinys kartu su jį lydinčiais tėvais per penkias darbo dienas privalo gauti psichologinę pagalbą pasirinktoje šią pagalbą teikiančioje įstaigoje.

25. Tais atvejais, kai smurtą patiria mokytojai, jie per penkias darbo dienas dėl psichologinės pagalbos kreipiasi į atitinkamą psichologinės pagalbos teikėją.

26. Kitiems patyčių dalyviams pagal individualius poreikius mokykloje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

27. Sužinojus apie smurtą ar patyčias virtualioje erdvėje, yra informuojami mokinio tėvai, kurie privalo apie tai pranešti Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai, pateikdami pranešimą adresu www.draugiskasinternetas.lt.

IV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

28. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.

29. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Tvarkos aprašas yra skelbiamas mokyklos internetinėje svetainėje.

PABRADĖS „ŽEIMENOS“ GIMNAZIJA
ĮVYKIO FIKSAVIMO LAPAS IR PRIEMONIŲ PLANAS

1. Įvykio data _____

2. Įvykio dalyviai

3. Įvykio aprašymas

4. Kokių priemonių imtasi (pedagogo veiksmai)?

Eil. Nr.	Atsakingas	Veiksmai	Data
1.	Pedagogas		
2.	Psichologas		
3.	Socialinis pedagogas		
4.	Klasės vadovas		

5. Kokios priemonės numatytos ateičiai?

Eil. Nr.	Atsakingas	Veiksmai	Data
1.	Pedagogas		
2.	Psichologas		
3.	Socialinis pedagogas		
4.	Klasės vadovas		

6. Mokinio atsakomybė

Įsipareigojimas	Data	Pasekmė neįvykdžius įsipareigojimo

Dalyviai:

(vardas, pavardė)

(parašas)

(vardas, pavardė)

(parašas)

(vardas, pavardė)

(parašas)

(vardas, pavardė)

(parašas)

Plano įgyvendinimo sėkmingumas
